

MAURIZIO BOTTA

S POLŽEVO HITROSTJO

O tem, kako živeti počasi in srečno

Maurizio Botta

S POLŽEVO HITROSTJO

O tem, kako živeti počasi in srečno

Ljubljana
2025

Kazalo

Predgovor	7
Bralcu	11
1. korak: Počasi se daleč pride	13
2. korak: Vse drugo je dolgčas	35
3. korak: Vi ste pa tako človeški!	59
4. korak: Brez besed	81
5. korak: Zapeti!	101
Žareč ogenj resnične ljubezni	123
Zahvale	144

Predgovor

Če človeka kaj boli glede Cerkve, potem je to njen manjvrednostni kompleks v odnosu do sveta. Ta želja, da bi hodili za njegovim hrbtom v upanju, da bi bili moderni; poskušanje prilagajanja nauka, mehčanja njenih predlogov in nižanje kriterijev, zgolj zato, ker nekateri – in pri tem poudarjam besedo »nekateri« – mislijo, da kar ima Cerkev za povedati, ni dovolj privlačno, in je to zato treba prilagoditi, narediti sprejemljivejše.

Nasprotno pa tisti, ki je živel polno zasidran v svetu in v celoti izkusil njegovo bujno lepoto, pa tudi njegovo neutolažljivo grdoto, ter v srcu odkril domotožje po večji veličini; kdor je skratka zares srečal Gospoda, nima nobenega manjvrednostnega kompleksa, temveč lahko gleda na vse, prav na vse, kar obstaja, s svobodo in hvaležnostjo človeka, ki je videl nekaj boljšega.

Program *Petih korakov* označuje prav to pot: gledati svet, vse, kar je v njem dobrega, vse, kar je plod najboljšega razmišljanja, kar so ustvarili najbolj navdihnjeni umetniki, najpristnejši talenti, bodisi verni bodisi neverni, in to brati z očmi vere, ki ni prav nikoli v nasprotju z razumom in lepoto.

Pet korakov je torej program srečanj, za vsako leto pet, ki jih duhovnik Maurizio Botta pripravlja v cerkvi Santa Maria in

Vallicella, bolj znani kot Chiesa Nuova (Nova cerkev) v Rimu, o temah, ki zadevajo vsakogar, ne samo verujoče. Med tistimi, ki so tukaj predstavljene, so na primer vprašanja, kako se spoprijeti z dolgčasom; ali je počasnost vrednota oziroma pomanjkljivost, ali je perfekcionizem dober in v kakšni meri. Takšna izhodišča odpirajo nove vidike in vrsto drugih možnih tem. Pri tem ne gre za verska vprašanja, temveč za teme, v zvezi s katerimi vera lahko nekaj ponudi svetu ob tem, ko v največji meri sprejema in ceni to, kar je povedal svet.

»Piemme« (PM) (ki ni samo ime založbe, temveč tudi vzdevek očeta Botte, ki so mu ga nadeli prijatelji) običajno nekaj časa, ne bi znala povedati, koliko – verjetno kakšne pol ure, vendar se mi vedno zdi prekratko, kot da bi govoril samo tri minute –, govori o določeni temi in jo skuša najprej na splošno orisati, potem izbere nekaj inteligentnih vidikov, ki jih zbere v dialogu z občinstvom, in nazadnje oblikuje svojo presojo: »Vse preizkušajte in kar je dobro, ohranite,« pravi sveti Pavel, kajti presoja je začetek svobode, kot pravi don Giussani.¹

Po uvodni predstavitvi teme je čas za pomisleke, dvome, vprašanja in kritike navzočih, kar traja kakšno uro. Vprašanja so popolnoma prosta: ljudje jih napišejo na lističe, potem se vsa zberejo v košaricah, voditelj pa na slepo izvleče nekatera od njih, ne da bi jih cenzuriral ali iskal najboljša, saj napačna vprašanja ne obstajajo, vsi pomisleki in nestrinjanja pa imajo pravico biti pozorno slišani. Oče Maurizio se pusti iskreno izzvati vprašanjem, lahko pa se zgodi, redko sicer, vendar se – da reče »ne vem«. Iz kakšnega iskrenega vprašanja, ki ga je narekovalo trpljenje ali pa globok dvom, se morda oblikuje izhodišče za srečanje v naslednjem letu. Menim, da ga

1 Mons. Luigi Giovanni Giussani (Desio, oktober 1922 – Milano, 22. februar 2005), italijanski duhovnik in teolog, ustanovitelj gibanja Comunione e Liberazione (op. prev).

tudi zaradi tega prihajajo poslušat zelo različne osebe, srečanje je namreč odprto za vse, ne samo za tiste, ki po navadi obiskujejo cerkev. Med njimi je tudi kakšen tak, ki zato, da bi se srečanja udeležil »v živo«, kot je moderno reči po covidu, pride z vlakom zelo od daleč.

Treba je povedati – in PM je prvi, ki vztraja pri tem poudarku –, da je *Pet korakov* tudi delo mnogih prijateljev. Teme predlagajo v skupnosti Oratorij in jih dokončno izberejo med nekajdnevnimi duhovnimi vajami. Ko je tema izbrana, k njej lahko vsakdo prispeva: nekdo je prebral odlomek kakšne knjige ali eseja, verze kakšne poezije, nekdo drug je gledal film ali pa so mu ostale v spominu besede kakšne pesmi, spet tretji ima v mislih kip ali sliko. Lahko se najde kdo, ki pripoveduje o koščku svojega življenja in ga podeli z drugimi, krščanstvo je namreč karseda oddaljeno od gnoze. Biti kristjan namreč ne pomeni razumeti stvari, temveč pomeni »biti za« druge, biti v odnosu, v občestvu, in to naredi življenje srečno. Ko enkrat to izkusiš, tega ne moreš več pozabiti. Oče Maurizio tako zbere prispevke, jih skozi premišljevanje in molitev strne in jih potem znova ponudi drugim.

Še v nekem drugem smislu gre za skupno delo: celotna skupnost namreč služi *Korakom*, tudi prek molitve in odpovedi (žrtev ima neizmerno vrednost: ne gre za nekaj magičnega, temveč za nekaj, kar gane Boga in sprostí milost). Treba je denimo narediti reklamo (za vsakim plakatom, ki neredko postane prava umetnina, se skriva roka enega od bratov in sester), potem je tukaj še organizacija pred in med srečanjem. Vse se dogaja urejeno in natančno, kljub temu da je to v Rimu: to je gotovo vpliv duhovnika iz piemontskega kraja Biella in njegovih prijateljev, ki so »popiemontili« delček Rima – vendar so jih Rimljani naklonjeno sprejeli! Treba je tudi narediti zapise srečanj in vnesti popravke, to je tiho in ponižno delo, ki veliko pove o smislu te izkušnje: deliti lepoto, da bi se

spremenila v lepše in polnejše življenje za čim več ljudi. V gotovosti, da to zanima vsakogar, tudi najbolj oddaljene od Cerkve, saj je »[v] našem času, ko grozi nevarnost, da vera v mnogih delih sveta ugasne kakor plamen, ki nima več hrane, /.../ prva prednostna naloga napravljati Boga navzočega v tem svetu in ljudem odpirati dostop do Boga«. ²

Costanza Miriano

2 Benedikt XVI., *Pismo škofom*. 10. marca 2009.

Bralcu

Besedilo, ki vam ga z veseljem predstavljam, je v večji meri sestavljeno iz prepisov nekaterih srečanj iz ciklusa »Pet korakov k skrivnosti«, ki jih že leta izvajam v Rimu. Srečanja trajajo trideset minut, ki jih meri peščena ura, čemur sledi še pol ure vprašanj in odgovorov. Udeleženci lahko na kartončke anonimno napišejo svoja vprašanja, izmed katerih jih brez vsakega razvrščanja nekaj izvem. Ta vidik improvizacije in spoprijemanja z vsako vrsto dvoma ali izzivanja je ena glavnih značilnosti programa *Petih korakov*. Teme zelo pozorno izberemo od bivanjskih vprašanj, ki so najbolj relevantna. Idealni slušatelji *Petih korakov* predstavljajo tisto tiho večino oseb, ki brez ideoloških zapetosti ali predsodkov iskreno želijo razumeti razmišljanje današnjega vernika. V tej knjigi boste na prvem mestu našli srečanje, ki ji je dalo tudi naslov: *Počasi se daleč pride*. Posvečeno je razmerju med počasnostjo in hitrostjo, po katerih ljudje hrepenijo na različne in včasih nekoliko shizofrene načine. Premišljevanje o počasnosti pripelje do teme drugega srečanja z naslovom *Vse drugo je dolgčas*. V njem se sprašujemo o dolgčasu, ki se ga tako bojimo, vendar je skrivnostno neizogiben in potreben. Refleksija o hipnosti se potem odpre v srečanje na temo strahu pred napakami, ki nosi naslov *Vi ste pa tako človeški!* Še ena tema, ki je blizu prvim trem, je tema o tišini. Zadnji dve srečanja, ki sta predstavljeni v knjigi, sta kot v nekakšnem stopnjevanju

proti vrhuncu namenjeni skrivnosti petja (*Zapeti!*) ter deviškosti z naslovom *Žareč ogenj resnične ljubezni*. To sta dve stvarnosti, za kateri se zdi, da sta v naglici zahodnega sveta za večino ljudi izgubili vsakršno družbeno vrednost.

Prepise srečanj sem sam pregledal, jih še enkrat prebral, dopolnil in izboljšal. Nalašč sem poskušal ohraniti neposredni slog govorenega jezika.

Čeprav pisano besedilo odraža vsebino katehez, pa seveda ne more prikazati tona glasu, premorov, izrazov obraza in drugih nejezikovnih gest, ki – vsaj zame – tudi nosijo pomemben del sporočila.

Kakor koli, upam, da sem s tem, ko sem te kateheze ponudil v branje in meditacijo, naredil nekaj prijetnega in koristnega. Vsaka od njih je bila pripravljena s pogledom, usmerjenim na Božjo besedo in na učenje Cerkve. Del, ki vsebuje vprašanja in odgovore, neizogibno odraža tudi moje lastne poglede, ki pa jih v vsakem primeru podrejam presoji Cerkve, če bi se nehote odmaknil od njenega nauka.

Tistemu, ki se loteva te knjige, želim, da bi med vrsticami našel živo skupnost prijateljev, ki je omogočila ta srečanja. Naslovnica knjige nosi moje ime, vendar za njenimi stranmi utripajo mnoga srca in misli, ki s ponižnostjo svoje vere v Jezusa skušajo dati smisel tudi našim dnevom. Prijetno branje!

1. korak: Počasi se daleč pride

O počasnosti in o hitrosti

V veliko tolažbo mi je, da lahko danes na tem mestu v pisno obliko prelivam odstavke, sprva namenjene vernikom (pa tudi drugim), ki so se po mesecih zaprtja zaradi epidemije lahko končno vrnili v cerkev. Tema, ki sledi, je na začetku predstavljala tveganje melodramatičnega vstopa, nekakšno apologijo počasnosti, vendar se bom skušal temu izogniti. Zato sem kot običajno naravnal vse svoje antene ter skušal zbrati vse dražljaje in predloge, ki so prihajali do mene, s tistimi, ki sem jih dobil med molitvijo in premišljevanjem vred. Nazadnje sem, upam, našel pravo besedo, izraz, ki se mi je vedno zdel zelo lep, pomenljiv in poln tolažbe – to je beseda »predanost«. Zaradi njenega izvora sem jo ne le še bolj vzljubil, temveč je postala nekakšen ključ za razumevanje, na katerem sem zgradil celotno katehezo.

»Predati se« najprej pomeni popolnoma in brez zadržkov se posvetiti komu ali nečemu. Beseda 'predaja' (v latinščini *deditio*) ima tudi vojaški pomen in pomeni vdajo, prehod pod nasprotnikovo oblast, kapitulacijo. Do nenavadnega spoznanja pridemo, ko skušamo združiti ti dve pojmovanji: v latinščini je glagol *de-dere*

izpeljanka iz glagola *dare*, *dati*, kjer predpona *de-* (med drugim) pomeni 'popolnoma se dati', pomen 'vdati se sovražniku' pa je samo ena izmed mnogih možnosti. Podobno velja tudi za slovensko besedo *pre-dati se* (op. prev.). Od tod izhaja prva implikacija: popolnoma, brez zadržkov in skrbno se predati nečemu pomeni imeti čas, da stvari opravimo dobro.

Predanost torej najprej pomeni popolnoma se »vdati«¹ ritmu – to je druga pomembna beseda –, ki ga zahteva stvarnost. Pravim »ritmu«, kajti tudi nek proces, ki je na videz zelo počasen – kot je na primer staranje vina, zorenje sira ali izdelava vrhunskih izdelkov, pa tudi recimo gradnja katedrale –, zahteva določena dejanja, ki morajo biti storjena hitro. Spomnim se, kako smo v cerkvi postavljali spominsko ploščo za papežev prihod: cel dan priprav, potem zapletena naprava, ki jo je čisto počasi vlekla navzgor, vse dokler je nazadnje niso s hitrim posegom nataknili na obešala. Počasni procesi, ki zahtevajo veliko potrpežljivosti, vedno vključujejo tudi natančno določen trenutek, ko je treba ukrepati z bliskovito hitrostjo.

S tem v mislih je prav, da razjasnimo dva nesporazuma: počasnost ni nikoli sopomenka lenobe, tako kot naglica ne pomeni nujno, da se nam zares mudi. Lenoba namreč pomeni, da neko dejanje, ki bi moralo biti dovršeno v določenem trenutku, opravimo mlahavo ali prepozno: je nekaj nenaravnega, skorajda izčrpavajočega in za potrpežljivost drugih ljudi lahko pomeni pravi sadizem. Podobno tudi hitrost ni nekaj površnega, v sebi ima seme privlačnosti, opojnosti, v nasprotju z naglico, površnim hitenjem, ki v dejanja, ki bi zahtevala čas, umirjenost, premišljenost in nadzor, vnaša nepotrpežljivost. Tako kot je lenoba izkrivljenje počasnosti, sta naglica in vznemirjenost izkrivljenje hitrosti, in teh pojmov med seboj ne smemo mešati. Leni ljudje nas odbijajo prav tako kot tisti, ki so pretirano hlastni in vznemirjeni, in ni naključje, da o njih obstaja

veliko število krasnih pregovorov. Lahko rečemo, da hitenje in vznemirjenje hodita vstric z lenobo, medtem ko se umirjenost in potrpežljivost povsem skladata s hitrostjo.

Stari izrek, ki ga je rimski zgodovinar Svetonij pripisal cesarju Avgustu, se glasi *festina lente* oziroma v slovenščini »hiti počasi« – deluj brez omahovanja, vendar previdno, stvari imej pod nadzorom. Ta moto je uporabil tudi Cosimo I. Medičejski, in sicer na grbu svojega ladjevja, skupaj s podobo želve in jadra: žival kot simbol počasnosti in od vetra napeto jadro, ki predstavlja silo in moč dejavnosti. Danes bi rekli, da sila brez nadzora ni nič. To velja tudi za majhne stvari. Sam bi na primer lahko ure in ure očarano opazoval nekoga, ki skrbno, natančno in hitro pospravi posteljo ali zлага majice. Milijoni ogledov takšnih posnetkov kažejo, da očitno nisem edini, ki ga te stvari prevzamejo!

Tako prihajam do nekega tehtnega pojma, pomembnega člena v tej meditaciji, s katerim se želim obrniti na vse, saj smo vsi, tudi če nimamo bioloških otrok, namenjeni, da postanemo očetje in matere ... Vsak, ki hoče biti starš, mora vedeti, da le predanost zmore navduševati – popolna, skrbna in zavzeta predanost, ki deluje v pravem ritmu – in samo tisto, kar navdušuje, ima vzgojno moč. Samo tisti, ki so zmožni odrekanja, ki so se sposobni odpovedati sebi, se žrtvovati in se postaviti v ozadje, bodo lahko globinsko vzgajali.

V zvezi z odpovedjo mi na misel prihajata prijatelj Franco Nembrini in njegova predanost Dantejevi *Božanski komediji*. Zaradi nje pozablja na svojo bolezen, ki mu krajša spanec in ga vsak dan izčrpava, hkrati pa mu omogoča, da bo lahko zaključil čudovito delo. Odpovedovanje in predanost zgodovinskemu obdobju sta tudi razlog, da ima profesor Alessandro Barbero tako

neverjeten uspeh.³ Sam pripoveduje, da je razumel, da se je nekaj spremenilo, ko ga je nek deček prosil, naj z njim posname *selfi*: to je vzgojna moč predanosti, skrbnosti, počasnosti.

Zgoraj opisani koncept velja tudi pri intelektualni dejavnosti: vsako počasno in skrbno opravljeno dejanje zahteva trenutek hitrosti. Gotovo se je že vsakemu zgodilo, da je bral knjigo ali članek, gledal video ali poslušal katehezo in ga je prešnil nek navdih: odpoved je tudi v tem, da v takšnem trenutku hitro vzamemo v roke blokec in si zapišemo ali pa posnamemo tisto, kar nas je nagovorilo. In tako premagamo lenobo. Z velikim trudem berem čudovito knjigo, eno tistih, za katere veš, zakaj so postale veliki klasiki: to je *Moby Dick* pisatelja Hermana Melvillea. Ja, naporno besedilo, ki se vleče in vleče ... Melville je bil tip, ki je vedel stvari in o njih rad veliko govoril – tako na nešteto straneh opisuje, kako je narejena neka vrv ali kako je bil v vsej zgodovini človeštva upodobljen nek kit: grozljiva obteženost s podrobnostmi. Toda v nekem trenutku, sredi teh zastrašujočih drobnarij, naletiš na dvajset vrstic, ki te pretresejo, in pomisliš, da so bile vredne vsega truda. In ko prideš do teh blaženih odlomkov, se moraš potruditi – to je odpoved –, da jih podčrtaš, ali še bolje, prepíšeš, da bi jih lahko znova prebral. S pomočjo takšne metode se je rodila ena najbogatejših spletnih strani, kar jih poznam: www.gliscritti.it duhovnika Andrea Lonarda.

Starši, zapišite si torej: otroke navduši samo predanost, ne pa vzgojne teorije, ki jim jih skušate vbiti v glavo. Ne gre za to, da bi se odpovedali ukvarjanju z njimi ali da bi prebrali na tone pedagoških knjig: vi sami morate biti predani bralci, biti navdušeni nad kinom, petjem, plesom ali plavanjem, zaljubljeni v

3 Alessandro Barbero je zgodovinar in pisatelj, ki se posveča obdobju srednjega veka, na svoja predavanja o zgodovinskih temah pa pritegne velike množice poslušalcev (op. prev.).

Maurizio Botta
S POLŽEVO HITROSTJO
O tem, kako živeti počasi in srečno

Prva izdaja

© izvirnika: IL RITMO DELLA LUMACA, Maurizio Botta, 2023

Izvirnik je izšel pri založbi Mondadori Libri S.p.A. Published by Mondadori, tisk Piemonte.
© za pesem: L'uomo, il cosmo (*Človek, Kozmos*): glasba Davide Dileo, Giacomo Mazzucato
and Angelo Raffaele Trabace, besedilo Marco Anastasio, 2022

Sony Music Publishing (Italy) Srl, Sugarmusic SpA, Lo Sai Edizioni Musicali Srl
Mednarodno zaščitene avtorske pravice. Vse pravice pridržane. Ponatisnjeno z dovoljenjem
Hal Leonard Europe BV (Italija) za lastno uporabo.

© za slovensko izdajo: Družina d. o. o., 2024

Vse pravice pridržane.

Svetopisemski navedki so vzeti iz uradnega prevoda Katoliške Cerkve v Sloveniji
(© 2024, *Slovenska škofovska konferenca*).

Prevod: Ana Vogrinčič

Urednica: Mateja Kvartič Dolinšek

Jezikovni pregled: Mojca Pipan

Korektura: Lejla Križanič Krk

Oblikovanje naslovnice: Marzia Bernasconi

Izdala in založila: Družina, d. o. o.

Za založbo: Tone Rode

Tiskano po naročilu, D-tisk, Grosuplje

Tiskano v Sloveniji

Ljubljana 2025

ZALOŽBA
DRUŽINA

Več informacij o knjigah založbe Družina
najdete na spletni strani www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-584

BOTTA, Maurizio, 1975-

S polževo hitrostjo : o tem, kako živeti počasi in srečno / Maurizio Botta ; [prevod
Ana Vogrinčič]. - 1. izd. - Ljubljana : Družina, 2025

Prevod dela: Il ritmo della lumaca

ISBN 978-961-04-1115-4

COBISS.SI-ID 202391299

ŽIVETI POČASI IN SREČNO

Ustavimo se za trenutek. Zdaj pa pomislimo, kako pogosto se najdemo tako preobremenjeni z dolžnostmi in roki, s potrebo po tem, da smo vedno na voljo in na pravi poti, da pozabimo zadihati, posvetiti čas sebi. Kolikokrat torej ne poskrbimo, da bi našli pravo ravnotežje med hitrostjo in počasnostjo, si ne dovolimo trenutkov tišine in dolgočasje, dveh dimenzij, ki se ju tako bojimo, a sta tako potrebni in neizogibni? Kdaj smo se nazadnje ustavili, da bi razmišljali o svoji sreči, da bi razmišljali o čudesih okoli in v nas, o lepoti umetnosti, starodavni moči petja, polnosti čistosti, ki pomeni osvoboditev od posesti v vsakem odnosu, tako v ljubezni kot v prijateljstvu? V trpečem svetu, v katerem se je človek postavil nad vsa bitja, bi se morali s ponižnostjo učiti od malega polža, kako delovati v skladu z naravnim ritmom, ga ponovno odkriti, mu prisluhniti in ga spoštovati.

Vabljeni na pot – s polževo hitrostjo ...

»Modrost srca pomeni znati šteti dneve, mi pa hočemo z vso hitrostjo drveti naprej, kljub reku, ki pravi, da tisti, ki hiti, prej pride do groba. Polž se svojih poti loteva počasi, a nikoli leno. Prav tako naglica ne pomeni nujno, da se nam zares mudi. Tako kot je lenoba izkrivljenje počasnosti, sta naglica in vznemirjenost izkrivljenje hitrosti. Lahko rečemo, da hitenje in vznemirjenje hodita vstric z lenobo, medtem ko se umirjenost in potrpežljivost povsem skladata s hitrostjo.«

Maurizio Botta je začel svojo pisateljsko pot z uspehom cikla petih katehez. Mladi duhovnik nas s sodobnim pogledom na svet z rahločutnostjo in iskrenostjo vabi k meditaciji o vidikih vsakdanjega življenja, ki so pogosto samoumevni, vendar temeljni za ponovno pridobitev prostora spokojnosti v blaznosti našega časa.

ZALOŽBA
DRUŽINA

9 789610 411154

24,90 EUR